

Főszerkesztő és ideiglenes felelős szerkesztő: **Dr. Olosz Lajos** Lapfőljelölt a **CORVIN** Lapkiadó E. T.

DÉLI HIRLAP

A timiștorontali törvényes bej. sz. 88. (Dos. No. 934/1938). Alapította: **Dr. VUCHETICH ENDRÉ** és **Dr. VARNAY ELEMÉR**

On. Biblioteca Universității din Cluj

România ■ A Romániai Magyar Népkezőség lapja

Sibiu

Egyre élesebb az angol-török sajtóvita

Yalesin: A vita nem a fegyverek küldése, hanem nem küldése miatt keletkezett. Az újabb lengyel nyilatkozatra adott válaszában Moszkva továbbra is ragaszkodik a Curzon-vonalon alapuló végleges határrendezéshez Svéd erőfeszítések a finn-szovjet ügyben

A semleges forrásból származó legújabb jelentések rámutatnak arra, hogy svéd részről, bár nem hivatalosan, igen nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a Moszkvával megindult finn-szovjet kapcsolat megszakítását megakadályozzák. Stockholmból jelentik, hogy Lindström svéd képviselő, a Socialdemokraten főszerkesztője a svéd parlamenti külügyi bizottságának tekintélyes tagja Helsinkiben járt. Lindströmöt barátai kapcsolatok fűzik a finn kormány több tagjához, különösen pedig Tanner pénzügyminiszterhez. Lehetségesnek tartják, hogy a svéd képviselő a további közvetítésre tett ajánlatait a helsinki kormányának.

Jólétesült svéd körök úgy tudják, hogy a finn kormány már eljuttatta válaszát a Kremlbe. Az orosz feltételekre adandó válasz határideje állítólag március 8-án, szerdán lejárt. Itt említjük meg azt a stockholmi jelentést, amely szerint Marcus Wallenberg ismert svéd bankár megerősítette azt a hírt, hogy ő közvetített Helsinké és Moszkva között az érintkezés létrehozása érdekében.

A Morgen Tidningen című svéd lap, amelynek főszerkesztője egy hete már Helsinkiben van, tegnap első oldalán közölte, hogy Paasikivi volt finn miniszterelnök nem tér vissza Stockholmba, hanem a legközelebbi napokban Moszkvába utazik. A Morgen Tidningen e jelentését más oldalról még nem erősítették meg.

Helsinkiből jelenti a német távirati iroda: Ha egyes körök abban reménykedtek, hogy meg lehet valósítani azoknak a fegyverszüneti feltételeknek az enyhítését, amelyet a Szovjet tett Finnországnak, — ennek a reménységünknek a végső lehetőségében is csalaíkoztak, aminőt ezt az Ajan Sunta című finn lap megállapítja, a svéd közvéleménynek ama felfogása folytán, hogy a Finnországnak tett javaslatokat feljétel nélkül el lehet fogadni.

A szovjet rádió cinikus elégtétellel idézte a svéd sajtóban kifejezett elfogadást — folytatták a német távirati iroda, a DNB, helsinki jelentése. — Még a moszkvai politikai hivatalos lapja, a Pravda is hivatkozott a szovjet követelésekre vonatkozó magyarázatában a svéd sajtóra, vele is bizonyítani akarván az orosz javaslatok szerény voltját.

Az Ajan Sunta így folytatja: — Ez a mód már önmagában is elegendően bizonyítja, hogy a svéd lapok ebben az ügyben a legkevésbé sem képviselik az északi gondolat érdekeit, hanem inkább fölös sietéssel fegyver: adnak Finnországnak ellenségeinek a kezébe. Ha a svéd sajtónak az a szándéka, hogy nyomást gyakoroljon Finnországra, olyan céllal, hogy hajoljon meg az erőszakolt béke előtt, akkor ez a sajtó súlyos fevédelesen van, természetesen csak akkor, ha a Botteni-öbölnek ebben a részében a finn harc igazságáról való felfogás éppen olyan rendíthetetlen ma-

radt, min a téli háboru idejében, amikor még a svéd semlegesség is, egyes esetekben szerint, erkölcsileg erre a finu nancra rányaszokott, — így idézi az Ajan Sunta vezércikkét a DNB helsinki jelentése.

A török helyzet

A török kormány felhivatalos lapja, az Ankarában megjelent Ulus „Anglia és Amerika megszüntette a Törökországba irányuló hadianyagszállításokat” nagy főcím alatt közölte a török nyilvánossággal az angol-amerikai elhatározást, amelyről előzőleg az angolszás sajtó már hírt adott. Ezzel — min a Nemzetközi Sajtótudósító ankarai munkatársa megjegyzi — a török sajtó leleplezte azokat az eseményeket, amelyekről belpolitikai körökben már napok óta tudtak, de hivatalosan még mindig nem foglaltak állást. A hadianyagszállításokat különben gyakorlatilag már azóta abbahagyják, amióta az angol katonai küldöttség eredmény nélkül utazott el Törökországból. A török köztöbe érkezett angol hajók nem rakták ki szállítmányaikat, az egyiptomi kikötőkben lévő török hajók pedig kénytelenek voltak újra partra teni rakományukat. Ezenkívül angol részről megszüntették mindazokat a munkákat, amelyek a török utáhalozat fejlesztésére, a kikötők és más hadászati és fontos berendezések megerősítésére irányultak. Az utóbbi napokban néhány angol szakértő is elutazott Törökországból, akik a brit-török megállapodás értelmében tartózkodtak török területen. Több polgári ruhába öltözött angol katonatiszt szintén távozóban van Törökországból.

Brit sajtóhírek

A török sajtó egész sor angol sajtóközleményt idéz a legújabb fejleményekkel kapcsolatban és igyekszik megvilágítani a török közvélemény előtt az angol magyarázatot. Különösen kiemelik Ewersnek, a Daily Herald diplomáciai munkatársának az a megállapítását, hogy „Törökország a szövetségi szerződésből csak hasznot akar húzni, de ugyanakkor nem akar a szövetségeseknek megfelelő segítséget nyújtani.”

Ankarában figyelmet keltett a Daily Mail jelentése is — állapítja meg az NST, ankarai tudósítója. — A Daily Mail szerint Eden nyilatkozni fog a török kérdéssről.

A Daily Mail még a mult hét végén tette ezt a kijelentést. Eden azóta még nem nyilatkozott. Az alsóház március 7-i, keddi ülésén ugyan ismételt kérdés intéztek hozzá a brit-török kapcsolatokra vonatkozóan. Eden azonban kijelentette, hogy „nyilatkozni nem osten semmi mondanivalója.”

Az Ecoul című bucurești lap utal a Times felfogására, amely szerint Törökország és különösen İnönü államfő viselkedése azt mutatja, hogy semmifé-

le érdekük sincs a szövetségesek megsegítésére, a szövetségi szerződés alapján. Eden külügyminiszter lapja, a Yorkshire Post szinte már fenyegető hangot használ. Hangoztatja, hogy „Törökország a jövőben nem számíthat az angolszász hatalmak és a Szovjet-Unió támogatására külpolitikai magyartásában.” A Yorkshire Post további megállapításából semleges megfigyelők azt a következtetést vonják le, hogy a február elején megszokott angol-török tárgyalásokon brit részről a török közreműködést az invázió sikere érdekében tartották kívánatosnak, török részről viszont a támogatás megadását éppen az invázió sikerétől tették függővé.

Vinogradov állásfoglalása

A fentiekkel kapcsolatban jólétesült ankarai diplomáciai körökben rámutatnak Vinogradov ankarai orosz nagykövét állásfoglalására, amely szerint a Kremlnek semmiféle érdeke nem fűződik Törökország hadbalépéséhez, annál kevésbé, mivel az csak a Balkán irányában lehetne kihátással, amit viszont a Szovjet-Unió saját érdekeivel szemben tekint. Rámutatnak arra is, hogy a szovjet nagykövét megbeszélést folytatott a török külügyminiszterrel, amelyen nyilván ismertette a Szovjet álláspontját az időszerű kérdésekkel kapcsolatban.

Ankarai visszhang

A török magyarázat egyre élesebben bírált angol sajtóhangoknak szenvedélyes válasz a visszhangja Ankarában. A Dzsuhuriyet című lap felveti a kérdést, mi is az angol támadások tulajdonképpeni célja: az angol közvéleményt akarják-e elkészíteni valamire, a török kormányra akarnak-e nyomást gyakorolni, vagy pedig politikai számításból akarják angol részről más irányba terelni a két ország kapcsolatát? A Dzsuhuriyet szerint az angol sajtó állásfoglalása nyilvánvalóan a brit kormány sugalmazza. Így vélekedik egyébként a többi török lap is, hangoztatván azonban, hogy Törökország nem engedheti meg, hogy a jobb belátáson a nyers erőszak kerüljön felül. Az isztanbuli Tanin hasábjain Yalesin képviselő ezeket írja:

— Attól félünk, hogy a szövetségesek ezzel az eljárással nyomást akarnak gyakorolni reánk. Hangsúlyozzuk azonban, hogy az ilyen eljárás Törökországban teljesen ellentétes hatással jár és a jelenleg még lényegtelennek látszó sajtóvita alkalmas arra, hogy alapjaiban érintse a török-angol kapcsolatokat. Ha angol részről a szállítások elzárásával és a török hajók lefoglalásával akarják jellemezni az Ankará és London közötti politikai helyzetet, akkor biztosíthatjuk arról brit barátainkat, hogy ezt a lépést teljesen és tökéletesen megértjük. — írja Yalesin.

Egy másik cikkében, ugyancsak a Tanin hasábjain, Yalesin annak a vé-

Válasz

A Rador, a felhivatalos román hírgyőnkötség közli Bucureștiből:

Miután a magyar sajtó néhány nap óta azt az akaratát szinlelte, hogy tiszteletben tartja Romániát és azt a területet, amely hozzátartozik, a megértés; ajánlván, március 3-án a kolozsvári görög katolikus hittudományi főiskolát a magyar egyetemi hallgatók az „évezredes kultúra”, a „római hit” és Szent István koronájának hagyományai nevében megtámadták. A román tanárokat és diákokat megverték és megsebesítették, az egész szemináriumot pedig feldúlták. Az egyik egyetemi hallgató „az egyház és a keresztény hit iránt való tisztelet” nevében, amelyről a magyar propaganda Szent Istvánról máig beszél. Hossu püspököt arculköpte.

Ugyancsak a tüntetők bejörték Hatjeganu Emil kolozsvári lakásának ablakait. Moldovan Iacobot, a Banca Romaneasa helybeli főnökének igazgatóját megtámadták és súlyosan megverték. Több teológus bántalmazták. Kolozsvár központjában két románellenes tüntetés folyt le.

Ugyancsak az Ellenzék című lap, ürügyül hozván fel egy Braşov-Brasóiban történt incidenst, amellyel szemben a román kormány és a hatóságok a legteljesebb pártatlanságot tanúsították, újabb megkezdési támadását ellenünk s igyekszik, hogy eme incidenseket és súlyos bántalmazásokat válaszadásnak tüntesse fel.

Mind ezekre nézve egyelőre csak ennyit a mondanivalónk: A román kormány teljesíti kötelességét s a választ idejében meg fogják adni nemcsak ezekre a cselekedetekre, hanem mindazokra, amelyek miatt az erdélyi románok 1940-től mostanáig szenvedtek.

leményének ad kifejezést, hogy a vita nem a fegyverek küldése, hanem a fegyverek nem küldése miatt keletkezett. Törökország eleinte olyan fegyvereket kapott — írja Yalesin — amelyek „csak „óskavaszok” voltak jók. Amikor a szövetségesek fegyvergyártása növekedett, Ankara kérte a fegyverszállítás növelését. 1942-ben az angol kormány ezt meg is ígérte, de jelentős eredmény ezután sem következett. Törökországnak tehát nem újkeletű a panassa, hogy nem kap elég fegyvert. Ha Anglia Törökországot valóban a németellenes arcvonal egyik részének tekinti, akkor ezt az arcvonalat ugyanolyan gondnal kell előkészítenie, mint bármely más frontot. A Times ugyan azt állítja, hogy éppen Törökország nem hadviselő magatartása zárta el ezt a frontot a szövetségesek előtt — folytatja Yalesin — ez a beállítás azonban téves, mert ha a szövetségesek megjelennék a Balkánon. Törökország is résen áll majd hátárain. De ha azt akarják, hogy Törökország lépjen be a háborúba, amelynek értelmét nem látja és még hozzá — fegyver nélkül lépjen be, akkor Törökországnak joga van megkérdezni, hogy tulajdonképpen „miért?” Törökország nem adta el magát, hanem szövetséget kötött, — hangoztatja a török képviselő.

A Tasviri Efkiar is megállapítja, hogy Törökországra nyomást akarnak gyakorolni és az angol indoklás, amely szerint a hadianyagra a frontokon van most szükség, csupán „átlátszó ürügy”.

(—r)

A politikai arcvonal

Szünetelnek a diplomáciai tárgyalások is Anglia és Görögország között

Adana. (Transkontinent Press). A közelkeleti rádió jelenti Ankarából: Török körökben kijelentették, hogy a katonai tárgyalásokon kívül a diplomáciai tárgyalás is megszűnt Anglia és a török külügyminisztérium között.

Törökországban az az általános felfogás uralkodik, hogy az országot nem lehet kényeszeríteni a szövetségesek oldalán való hadbájlásra.

Eden: „Pillanatsnyilag nincs semmi mondanivalóm“

Genf. (Rador). A brit hírközvetítő szolgálat jelenti: Eden angol külügyminiszter kedden az alsóházban kijelentette: „Pillanatsnyilag nincs semmi mondanivalóm a Görögországban tárgyalt brit katonai küldöttség visszahívására vonatkozóan.“

Inórá a nemzetgyűlés megnyitóján

Ankara. (Rador). A török távirati iroda jelenti: A téli szünet után első ízben, március 7-én, kedden összeült a török nemzetgyűlés, amelyet Izmet İnönü államelnök is megítélt jelenlétével. Ugyancsak kedden Menemencsoğlu külügyminiszter, — a külügyi államtitkár, a helyettes államtitkár és a sajtóvezérigazgató jelenlétében — fogadta a külföldi sajtó ankarai képviselőit.

SZARACSOGLU UTASÍTÁSOKAT ADOTT A SAJTÓ KÉPVISELŐINEK
Isztanbul. (Tp). A török parlament a két hónapos téli szünet után hétfőn ismét megkezdte munkáját. Politikai körökben azt hiszik, hogy egyelőre a kormány illetékes tényező. Nem nyilatkoznak a nemzetközi helyzetről. Mindamellett számíthatnak arra, hogy Szaracsoğlu miniszterelnök a közeljövőben általános tájékoztatást ad. Ankarában ezt a tájékoztatást már erre a hétre várják. A miniszterelnök fogadta az isztanbuli napilapoknak Ankarába hívott főszerkesztőit és kádóit, s tájékoztatja őket az időszerű politikai eseményekről, egyben útmutatást adott nekik a sajtóban alkalmazandó hangot illetőleg.

RÖVIDESEN TÖRÖK KATONAI BIZOTTSÁG ÉRKEZIK LONDONBA

Genf. (Tp). A török sajtó valszínűleg tartja, hogy az egyesült nemzetek belátható időn belül teljesen megszűnik a Törökországba irányuló ún. gunu, olaj és benzín-szállítványok küldését.

A Basler Nachrichten londoni tudósítója úgy tudja, hogy rövidesen török katonai bizottság érkezik Londonba, hogy újból felvegye a katonai körökkel a tárgyalásokat, amelyek tudvalevőleg az angol katonai bizottságnak Ankarából történt elutazása miatt megszűntek.

HORVÁT MINISZTERTANÁCS

Zágráb. (Rador). A DNB jelenti: Mándics miniszterelnök elnökletével a horvát kormány tagjai március 6-án minisztertanácsot tartottak, melynek folyamán Mándics, valamint Pérics külügyminiszter beszámolt a német vezéri főhadiszálláson folytatott megbeszéléseiről. A miniszterek kijelentették, hogy a Führernél a legteljesebb megérzéssel találkoztak Horvátország valamennyi problémáját illetően és minden kérdésben teljes megegyezésre jutottak.

A minisztertanács egyébként ezen az ülésen elhatározta, hogy Sarajevó és Split (Spalato) városában orvosudományi tanszéket létesítsenek.

SZOVJET KATONAI KÜLDÖTTÉG TITONÁL

Stockholm. (Rador). A moszkvai rádió Kairóból származó értesülés: Közel E szerint az elmúlt napokban szovjet katonai küldöttség látogatta meg „Tito tábornagyot.“

A LISSZABONI BOLGAR KÖVET JELENTÉST TETT

Szofia. (Rador). A régenstanács tagjai tegnap kihallgatáson fogadták Bulgária lisszaboni követét, aki jelentéssel előlából érkezett Szofia.

A SZOVJET SAJÁT FLOTTÁT AKAR A FÖLDKÖZI-TENGEREN

Helsinki. (Rador). A DNB jelenti: Az Ajan Suunta című finn lap leg-

újabb cikkében, amelyben a Szovjet földközti tengeri uralomvágyával foglalkozik, megállapítja, hogy a Roosevelt elnök által kiszolgáltatott flottát, a svéd hajózási szakértők szerint nem lehet az Északi Jéges-Tengeren használni, de nem lehet a Finn-öbölbe sem bevinni. Nem marad tehát más hátra, mint annak feltételezése, hogy a Szovjet saját földközi-tengeri flottát akar fenntartani és ilyen körülmények között nem is késteltek támogatásokat kérni a szövetségesektől. Ezt a kívánságot annak idején a németek visszautasították.

SZTALIN

VALASZOLT A LENGYEL KORMÁNY NYILATKOZATÁRA

Genf. (Tp). Az Exchange Telegraph című londoni lap diplomáciai munkatársa jelenti: Sztalin válaszigyűlése a londoni lengyel kormány nyilatkozatára megérkezett Londonba. Az orosz jegyzék szó szerint szövege egyelőre még ismeretlen, annyi azonban ismeretese vált már, hogy nem sikerült (uljúbni a holponon) és a Kreml és a londoni lengyel kormány megegyezésének a kilátásai továbbra is kedvezőtlenek. Mindazonáltal Churchill angol miniszterelnök és Eden külügyminiszter tovább folytatja erőfeszítéseit a megegyezés érdekében.

Az Exchange Telegraph munkatársa továbbá arról is értesült, hogy Sztalin válaszában ragaszkodik a Curzon-vonalnak, mint végleges határnak az elfogadásához és nem hajlandó elfogadni azt a lengyel javaslatot, hogy a Curzon-vonalat csak ideiglenes demarkációs vonalnak tekintésék, a végleges határról pe-

dig majd csak későbbi időpontban döntenek. A szovjet kormány nem járult hozzá a lengyel kormány második indítványához sem, amely szerint a szövetségesek a lengyelországi harcokban küldjenek megfigyelőket a Curzon-vonal mindkét oldalára, akik bizonyos tekintetben mint semleges szavatók működjenek mindaddig, amíg a végleges határrendezés megtörtént. Ami a személyi kérdéseket illeti, Oroszország változatlanul ragaszkodik ahhoz, hogy mind a lengyel kormány, mind a hadvezetőség kebelében, a jószomszédi viszony érdekében, bizonyos változásokat kell keresztülvinni. A Kreml válaszigyűléseben utal arra is, hogy megfelelő személyiségek találhatók Aneliában és az Egyesült Államokban. Moszkva ugyanis nem ragaszkodik ahhoz, hogy a moszkvai lengyel bizottság személyiségeit illessék bele az eljövendő lengyel kormány-gépezetbe.

A LINKOMIES-KORMÁNY MŰKÖDÉSÉNEK EGY ÉVES FORDULOJA

Helsinki. (Tp). Linkomies finn miniszterelnök kormányja egy évvel ezelőtt kezdte meg működését. A finn sajtó kijelenti, hogy az elmúlt évben milyen nehéz feladatok előtt állottak az ország vezetői. A finn kormány a várakozásoknak általában igen jól megfelelt. Örömeiktől és elítélésektől mentesen haladva, a kormány megtalálta azt az utat, amelyen haladni kell, hogy következő nemzedékek lehetőleg épen vegyék át az ország örökségét.

AZ ARGENTIN KÜLGYMINISZTER NYILATKOZATA

Madrid. (Rador). A DNB jelenti: Montevideoból érkezett hírek szerint Mason, Argentína külügyminiszter Stettinius amerikai helyettes külügyminiszter jegyzékének a kézhezvétele után kijelentette, hogy Stettinius állásfoglalása nagy mértékben meglepte az argentin kormányköröket. Utalt arra, hogy Argentína még nemrég kifejezés-

re juttatta azt a kívánságát, hogy baráti kapcsolatait az Egyesült Államokkal még jobban kibővítsé. Argentína érvényben tartja a tengelyhatalmakkal való diplomáciai viszony megszakításának a tényét és továbbra is együtt kíván működni a többi amerikai országgal. E célból megteszi a maga részéről is az amerikai szárazföld biztonságának megőrzésére szükséges lépéseket.

CSILE ELISMERI

A FAREL-KORMÁNY

Madrid. (Rador). A DNB jelenti: Az Informaciones című spanyol lap jelenti Buenos Airesből, hogy a csilei sajtó egyhangulag helyesli a csilei kormányt az elhatározását, hogy az új argentin kormányt, Farel tábornok kormányát, a Ramirez-kormány törvényes utódjának ismeri el.

ÉRDEKES BÉKEMOZGALOM AMERIKÁBAN

Berlin. Londonból jelenti a Nemzetközi Sajtótudósító: Elliot Cook a londoni Daily Sketch hasábjain rámutat arra, hogy az Egyesült Államokban „Peace now“ azonnali béke jelszóval, békemozgalom ütötte fel a fejét. Ez a mozgalom most még gyenge, de ha a nyugateurópai invázió sohaig késik, vagy súlyos áldozatokat követel, vagy pedig az európai háború szociális forradalommal végződik, nagyon is valószínű, hogy ez a mozgalom gyűjtőhelye lesz Roosevelt egyre szaporodó ellenségeinek Washingtonban és Washingtonon kívül. Ez a mozgalom mely az azonnali kiegyezéssel béke megkötését követeli Németországgal és Japánnal, egyáltalában nem ártalmatlan irányműveletről áll. A mozgalomnak már ma is számos híve van Los Angelesben, Detroitban, Bostonban, Baltimoreban, Philadelphióban és New-Yorkban. A mozgalom John Collet norvég pacifista alapította ezelőtt 9 hónappal és a quaker felekezetében sok hívet szerzett. Híveit táborát az igazi pacifistákon kívül az Amerika first, Első Amerika elszigetelődési mozgalom sok tagja is szerepel. A békemozgalom propagandája hatásos és vezető Cook vezeti megjelölve, hogy eddig mindenesetre egyetlen vezető politikus sem mert csatlakozni a mozgalomhoz.

Jelentéseink a harcterekről

Krivojrogtól dényugatra az elkeseredett harcok tovább tartanak

Berlin. A német vezéri főhadiszállás jelenti:

A keleti harctéren Krivojrogtól dényugatra a német vonalakba befordított nagy szovjet erőkkkel az elkeseredett harcok tovább tartanak. Német gyalogsági és páncélos kötelékek Krivojrogtól nyugatra lendületes ellentámadásokkal szétverték a szovjet harci csoportokat és az átmenetileg elvesztett állásokat ismét visszaszerezték. Krivojrogtól nyugatra a szovjet csapatok heves tüzésével ellátott támadást ismét támadást kezdtek. A támadásokat visszaverék és közben az oroszok nagy és véres veszteségeket szenvedtek. Szenegorodka és Senogorvka — Jarnal körzetében a német csapatok továbbra is súlyos váltakozó harcokban állnak. A legnagyobb három nap alatt 14 357 szovjet négyéves megsemmisítették. A Berezina és a Dnyevn körzét a szovjet csapatok újabb támadásai megújították.

A Szmolenszk — Orsa közötti német csapatok kedden is több szovjet hadosz tálynak valamennyi áttörési kísérletét a német állások előtt szétverték. A német csapatok továbbra is támogatják a német csapatok kitűzelmét. A német vonalak előtt ezerszámra fekszenek a szovjet katonák holttestei.

A keleti arcvonal északi részén az oroszok több szakaszon eredménytelenül támadtak. Narvanál a német ellentámadások a szovjet erők szívós ellenállása ellenére is további előhaladást tettek. A német tüzéség az oroszok készenléti állásait és csapatmozdulatait szétverte. Olaszországban kedden sem voltak jelentősebb harci események. Német messzeshordó utégek Nettuno körzetében hajócsalók támadták és egy ellenséges szállítóhajót felgyújtottak.

Északamerikai repülőgépek újból megtámadták Rómát és Közép-Olaszország más városait. Róma néhány városrészében lárok keletkeztek. A német vadászok ott, valamint a délfranciaországi partok előtt 9 ellenséges repülőgépet lelőttek. Néhány ellenséges zavaró repülőgép az elmúlt éjszaka Nyugat-Németország helységeire dobott bombákat.

POZSONYT KIÜRITIK

Bucuresti. (SPP). Pozsonyból jelenti, hogy a város lakossága nyugalmat fogadta a város kiürítésére vonatkozó felszólítást. Az a tény, hogy a kormány a rászoruló lakosság rendelkezésére bocsátotta a szükséges eszközöket, nagyban hozzájárult ehhez a lelkiállapothoz.

PÁRIZSBÓL JELENTIK

Párizs. (Rador). A DNB jelenti: Perigueux vidékén a rendőrség és a ter-

roristák között tűzharcra került a sof, 41 terroristát megölték, 13 pedig fog-

ságba esett.
Párizs. (Rador). A DNB jelenti: Az Aujourd'hui című francia lap jelenti: Észak-Franciaországban elkövetett bűntények és merényletek miatt Lille városában kivégeztek 9 kommunistát.

FRANCIA HAJÓKAT SZOLGALTATNAK KI A FELSZABADÍTÁSI BIZOTTSÁGNAK

Lisszabon. (Tp). Az amerikai tengerészeti minisztérium hivatalosa közölte, hogy az amerikai és angol kikötőkben lefoglalt francia kereskedelmi hajók nagy részét kiszolgáltatták az algiri francia felszabadítási bizottságnak. A szóbanforgó hajók francia zászló alatt teljesítenek majd szolgálatot.

Leguiabb

A finn helyzet

Stockholm. (Tp). Az Aftonbladet című svéd lapnak Helsinkéből nyert értesülése szerint finn parlamenti körökben kijelentették, hogy a finn-orosz fegyverszünet kérdése még nem haladt annyira előre, hogy a finn kormány már a parlament március 7-én, keddi ülésén újabb közléseket tehetett volna. Ezzel szemben várják, hogy Ramsay finn külügyminiszter a parlamenti külügyi bizottságának mai ülésén áttekintést nyújtson az eseményekről.

Ismét bombázták Rómát

Róma. (Tp). A német távirati iroda jelentése szerint angol-amerikai repülőgépek tegnap újból súlyos támadást intéztek Róma lakónegyedei ellen. Az ellenséges repülőgépek két egymást követő hullámban sok gyújtó és robbanó bombát dobtak Róma különböző városrészeire. Több lakóházat etaláltak a bombák, az egyik templom teljesen elpusztult. A polgári lakosság áldozatainak száma még nem tekinthető át. A két hullámban végrehajtott támadást hatalmas gépfegyver-támadás előzte meg.

A Déli Hirlap gazdasági és jogi figyelője

Főmunkatársak:

CSAKANY BELA dr.
és
TAKÁTS LAJOS dr.

51

A távbeszélő beszélgetések díjszabását — amint erről beszámoltunk — mind a helybeli, mind a távolsági beszélgetésekre nézve március 1-ji hatállyal felemelték. Az önműködő telefonközponttal rendelkező helyiségekben egy-egy beszélgetést, amely eddig 5 lej volt, most 8 lejjel számol el az előfizetőnek a telefontársaság.

A REKVIZÁLÁSI TÖRVÉNY 8. szakaszát olyan értelemben módosították, hogy háború idején a belügyminisztérium engedélyével a kormány tagjainak és a külföldi missziók elhelyezésére egész ingatlanokat el lehet rekvirálni. Katonai parancsmókság részére való teljes ingatlan rekvirálásához a magyvezetőre engedélyre van szükség.

AZ IPARPARTOLÁSI TÖRVÉNY ERŐNYEL, amelyet rendszerint egy-egy évről hosszabbítanak meg, a hivatalos lapban megjelent rendelettel 1945 március 31-ig meghosszabbították.

A FALUSI LAKOSSÁGNAK mezőgazdasági szerszámokkal és gépekkel, továbbá padló- és bakancsszeggel való ellátása érdekében az iparügyi, kereskedelmi és bányászati államtitkárság elrendelte, hogy a felsorolt cikkek készítő gyárok 1944 március 1. és 1945 március 1. közötti időtartamra milyen mennyiséget kötelesek szállítani. A mezőgazdasági gépeket a vasáruhivatal (ODESEFER), a gépeket, valamint a padló- és bakancsszetteket közvetlenül a gyárakhoz forgalomba az árkormánybizottság megszabta áron (M. O. 1944 III. 2., 236.722. számú rendelet).

A KERESKEDELEM GYAKORLÁSÁRÓL szóló, 1941. február 21-i törvény 14. szakaszát megváltoztatta egy most életbe lépett rendelet. E szerint a részvénytársaságok, részvényi betéti-társaságok és korlátolt felelősségű társaságok székhelyének áthelyezéséhez az illetékes kereskedelmi kamara véleményezése után a nemzetgazdasági minisztérium előzetes engedélyre van szükség. E rendelkezés vonatkozik arra a székhely-áthelyezésre is, amely a háborús helyzet következtében indokolt s amelyre nézve az 1944. február 13-i hivatalos lapban közzétett rendelet törvény intézkedik (M. O. 1944 III. 3., 114. számú rendelet).

A TEXTILGYÁRAKNAK az 1944. február 5-én kiadott rendelet megtiltotta, hogy magánosoktól nyersanyagot és általában textilanyagot fogadjanak el feldolgozásra. Az iparügyi, kereskedelmi és bányászati államtitkárság most pótlólag kimondotta, hogy a tilalom nem vonatkozik a juh-tenyésztők és gyapjúval fizetett pásztorkor által megtartható mennyiségre. (M. O. 1944 III. 1., 233.661. számú rendelet).

A BÜNYÜGYI PEREKBE való vizsgálati, eljárás és ítélezési költségek nagyságára nézve az igazságügyi minisztérium szabályrendeletet készített. A szabályrendelet ismertetését a Figyelő legközelebbi számában közöljük (M. O. 1944 II. 28., 8. számú szabályrendelet).

AZ IPARÜGYI, KERESKEDELMI ÉS BANYÁZATI ÁLLAMTITKÁRSÁG szabályozta a kiviteli engedélyek kibocsátásánál követendő eljárást (M. O. 1944 III. 2., 236.259. számú rendelet), ugyanezkor megtiltotta a motorina felhasználását a belföldi fogyasztásra számít vastagolaj készítésében (M. O. 1944 III. 2., 230.884. számú rendelet).

AZ ORSZÁGOS ÁR-KORMÁNYBIZOTTSÁG megállapította a belföldi gyapotmag (M. O. 1944 III. 1., 335. számú rendelet) és a falusi háztartásban felhasználásra kerülő len és kender árát (Argus, 1944 III. 2., 9243. szám), a henteseket pedig arra kötelezte, hogy minden eladásukról jegyzéket adjanak a vevőknek. A jegyzéken feltüntetendő a hus fajtája, súlya és ára. (p. 1.)

Összefoglaló ismertetés az 1943-ban életbelépett rendelet törvényekről

Közi: PAAL JÁNOS
(Nyolcadik rész)

Az alábbiakban rövid összefoglaló és áttekintő ismertetést adunk az 1943. év folyamán életbelépettet rendelet törvényekről, amelyek a Gazdasági és Jogi Figyelő olvasóit érintik.

Az első szám a rendelet törvény sorzáma (1943-ban 866 rendelet törvény jelent meg), ezt követi a törvény elevezése (pl.: a lakbérszerződések meghosszabbításáról, stb.), a hivatalos lap kelte és száma, amely a rendelet törvényt közzéte, végül könnyebbé végett a hivatalos lap oldalszámát is feltüntetjük. Befezésül a rendelet törvény lényegesebb rendelkezéseit ismertetjük röviden.

Április hónap

199. Háborús társadalmi segélyalap létesítése. 1943 április 1., 77. szám; 2941—2942. oldal.

A hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárva nyugdíjigényének kielégítésére ugyanezzel háborús társadalmi segélyalapot létesít a rendelet törvény. Az alap a kereskedelmi és ipari vállalatok adóalapjának 2 százalékát kitevő pótdából, az 1941 január 1. és 1943 január 1. közötti kiviteli jövedelemből, a kiviteli engedélyekre kivett 7 százalékos és a behozatali enge-

délyekre megállapított 3 százalékos illetékből, a játékkártyák eladásából származó jövedelem 40 százalékából, a mozijegyek összegének 5 százalékából, az árverésen eladott zsidó ingatlanok értékének 10 százalékából, a költségvetés különleges rendelkezései alapjának 5 százalékából, végül adományokból táplálkozik. Az alap jövedelmét a kormány más társadalomsegélyezésre célokra is fordíthatja.

200. A bélyegtörvény módosítása. 1943 április 1., 77. szám; 2942—2944. oldal.

A módosító rendelet törvény — amint az indoklás megállapítja — a mai színvonalhoz mérten felemelte a polgári és kereskedelmi iratokra alkalmazandó rögzített bélyegilleték összegét; ugyanezzel a többi között az adófellebbezések eddigi 0,60 százalékos értékmáni illetékét 0,20 százalékra csökkentette, a munkavégzési szerződések illeték alól való mentességének felső határát 10.000 lejről 15.000 lejre emelte, végül a társas cégeknek a vagyon újraértékelése után esedékes adó tekintetében léptetett eljele könnyítést.

201. A forgalmi és fényüzési adótörvény módosítása. 1943 április 1., 77. szám; 2945—2949. oldal.

A forgalmi adótörvényt olyan értelemben módosították, hogy rendelkezéseit egyszerűbbé tették ennek az adónemnek a kivételét és behajtását. Végül csökkentették a törvényt megkiváltó könyvek és nyilvántartások számát.

202. A látványossági adótörvény módosítása. 1943 április 1., 77. szám; 2949—2953. oldal.

A törvény rendelkezéseinek átcsoportosítása és áttekinthetővé tétele a egyik célja a módosításnak. Látványossági adó alá esnek a művészi szórakoztató, sport- és filmrendező nyelk és más hasonló előadások, valamint azok a fogyasztási helyiségek ahol zenei, illetve egyéb szórakoztató műsort adnak elő. Mentések az adó alól a többi között a falusi kulturális klubokban rendezett kulturális és művészeti, valamint mozielőadások, továbbá a képzőművészeti kiállítások.

(Folytatjuk)

Rendezték a hadbavonult egyének helyzetét a társadalombiztosító intézettel szemben

A hivatalos lap február 23-i 45-ik számában rendelet törvény jelen meg, mely a katonai szolgálatot teljesítő társadalombiztosító-intézeti jogok helyzetét rendezi. Eddig az volt a helyzet, hogy a hadbavonult személy a szolgálat tartamára a betegséggyógyítást nem fizette és így ez idő alatt sem ő, sem pedig családtagjai nem részesültek a társadalombiztosító intézeti tagsággal járó jogokban.

Az új törvény kimondja, hogy a szolgálat tartama alatt, mind a szolgálatra behívott, mind családtagjai élvezik a társadalombiztosító intézeti nyújtotta összes kedvezményeket, amennyiben bevonulása pillanatában tagja volt az intézetnek.

A bevonulás következtében megszerzett tagsági hozzájárulás a nyugdíj-jogosultság szempontjából úgy számítandó, mintha az illető ez idő alatt a második osztálynak megfelelő díjakat róta volna le.

A munkaadók kötelesek a katonai vagy más szolgálatot teljesítő alkalmazottaiknak — az érvényben lévő törvényes rendelkezések következtében — fizetéseikben juttatni összegeket után a

megfelelő társadalombiztosító-intézeti díjat fizetni.

Az önálló iparosok, stb. bevonulásuk ideje alatt az önkéntes biztosítás bármely osztályába — az első osztály kivételével — beiratkozhatnak és ennek következtében élvezik az intézet nyújtotta kedvezményeket. A felvételt a családtagok is kérhetik.

Ajánlatos tehát, hogy az érdekeltek, vagy ezeknek távollétében a családtagok, a rendelkezéseknek megfelelően, különösen ügyeljenek arra, hogy a munkaadók a fizetésük után a társadalombiztosító-intézeti járulékok befizetését. Csak a rendelkezések pontos megtartása esetén részesülhetnek a bevonultak és családtagjaik, az intézet által nyújtott segélyekben.

Különösen fontos, ez azok számára, akik a katonai vagy munkaszolgálat alkalmával megbetegednek, azonban betegségük vagy esetleg haláluk a szolgálat szoros összefüggésben nincsen. Ezek részére ugyanis csupán a társadalombiztosító nyújt segélyt, nyugdíjat, elhalálozás esetén hátramaradottai részére nyugdíjat, temetkezési segélyt, stb. (—s—)

A jogi személyek bejelentési kötelezettségénél követendő eljárás

A hivatalos lap január 14-i 11. számában — amint erről már két ízben beszámoltunk — rendelet törvény jelent meg, amely a jogi személyiségre vonatkozó rendelkezéseket módosítja.

A rendelet törvény legfontosabb intézkedése az, amely szerint minden jogi személy elölke köteles az alább felsorolt iratokat egyszerű másolatban az igazságügyi minisztériumnak beküldeni.

Ez az intézkedés, mint általában a jogi személyekről szóló törvény rendelkezései, csak magánjogi, nyereszkedési cél nélkül alakult jogi személyekre vonatkozik. Nem alkalmazandó tehát a kereskedelmi társaságokra, valamint az egyházakra s ezeknek oly intézményeire, amelyek az egyházszervezeti törvény alapján az egyházak keretein belül létesültek

ugyan, de kifelé nem rendelkeznek önálló jogi személyiséggel. E kötelezettség terheli azonban azokat a jogi személyeket, amelyek esetleg külön törvény értelmében nem voltak kötelesek magukat felvételni a jogi személyek jegyzékébe, de mégsem tekinthetők közjogi jogi személyeknek. Ilyenek például a sportegyesületek. Bejelentésre kötelesek az egyházi jellegű egyesületek és alapítványok, amelyek magánjogi jogi személyek annak következtében, hogy felvették magukat a jogi személyek jegyzékébe.

A beküldendő iratok a következők:
a) Alapító okirat és alapszabályok. A régebben alakult egyesületeknek alapító okiratuk nincsen s ezek az alakuló közgyűlés jegyzőkönyvét küldik be. román fordításban.

b) A jogi személyiség kimondását a rendelő törvény vagy a jogi személyiség jegyzékébe való felvételt kimondó bírói határozat.

c) Az egyesület, illetve alapítvány ingó és ingatlan vagyonáról készített leltár, valamint az egyesület 1942. és 1943. évi mérlege. Az alapítványoknak ugyanezt a két évről a költségvetést kell beküldeniük.

d) Leírás (referat) a jogi személy szervezetről, működéséről és jelenlévő tevékenységéről. A jelentésnek a szervetéről szóló részében fel kell tüntetni az egyesület szerveit s összetételét. Ha jogi személy jelenleg nem fejt ki tevékenységet, megjelölendő az ok, amely működésében gátolja (helyiség hiánygyűléstartási nehézségek stb.).

Alább közöljük az igazságügyi minisztériumnak beküldendő kérvény mintáját, amely természetesen az adott körülményeknek megfelelően bővíthető vagy módosul. A beadványra 20 lej, a mellékletekre egyenként 10 lej okmánybélyeg ragasztandó.

(dr. es.)

Domnule Ministru-

Subsemnata

cu sediul in strada
No. , persoana
juridică trecută sub No. in registrul
persoanelor juridice, tinută la Tribunalul
. in baza art. 36 din
Decretul-lege No. 11, publicat în Monitorul
Oficial No. 11, din 14 Ianuarie 1944
anexata la prezenta avem onoarea a Vă
inauta următoarele acte in copii certifi-
cate:

- 1.) Actul de constituire (procesul verbal al adunării generale de constituire);
- 2.) Statutele;
- 3.) Dispoziția judecătorească, prin care s-a dispus înscrisarea societății noastre în registrul persoanelor juridice;
- 4.) Inventarul averii mobile și imobile;
- 5.) Bilanțul societății pe anul 1942;
- 6.) Bilanțul societății pe anul 1943;
- 7.) Referatul, prin care se arată organizarea, funcționarea și activitatea actuală a societății noastre.

Primiți Vă rugăm, Domnule Ministru asigurarea deosebită noastră considerațiune.

Președinte:

Secretar

D-Sale

Domnului MINISTRU AL JUSTITIEI
BUCUREȘTI

A Déli Hirlap gazdasági és ióni felelőse

A vállalatok személyzetéről szóló törvény végrehajtási utasítása

(Második rész)

A végrehajtási utasítás szigorúan megszabja, hogy az április hó folyamán benyújtandó személyzeti kimutatásokban miként kell az alkalmazottakat csoportosítani. Ezek a csoportok nagyjában meg voltak a múlt törvényben is, a jelenlegiben azonban az egyes csoportokhoz tartozó személyek foglalkozási beosztásait sokkal részletesebben dolgozták ki.

A törvényben megállapított csoportosítástól eltérni annyit jelent, mint a törvény ellen vétetni s ez súlyos megtorlásokkal jár. Ügyelni kell tehát, hogy mind a vezető, mind az alárendelt személyzetet pontosan az előírás szerint csoportosítsák.

Kereskedelmi és bankvállalatok személyzetének beosztása

A kereskedelmi vállalatok és a bankok személyzetének csoportjai a következők:

1. Felsőbb ügyvezető személyzet:
 - a) vezérigazgató; b) helyettes vezérigazgató; c) igazgató; d) aligazgató; e) főigazgató, ha legalább 10 alkalmazott tartozik hatásköre alá; f) ügyvezető felügyelő; g) ügyvezető főnök; h) cégfőnök és a vállalat cégjegyzője; i) főkönyvelő; j) a jogügyi osztály főnöke.
2. Alsóbb ügyvezető személyzet:
 - a) főkönyvelő, ha 10-nél kevesebb alkalmazott tartozik hatásköre alá; b) titkár; c) könyvelő és segédkönyvelő; d) pénztáros; e) irattáros és iktató; f) levelező; g) orvosok, ügyvédek és az egészségügyi személyzet, ha akadémiái vagy köznevelési végzettsége van, kezdve a szolgálati főnökön bezárólag a fogalmazóig vagy a vele hasonló hatáskörrel

biro személyiig.

3. A képzett munkásokkal azonosított személyzet:

Ebbe a csoportba tartoznak az osztályfőnökök, eladók, raktárnokok, intézők, pénzeszedők, pinóerek, gépirók, gyorsírók általában azok a középiskolai vagy alsóbb iskolai végzettségű személyek, akik a felsoroltakhoz hasonlóan működésük révén a vállalatnál betöltött különleges felkészültségükkel annak jó menetéhez hozzájárulnak és nem voltak beilleszthetők az előző két csoportba.

4. A képzés nélküli munkásokkal azonosított személyzet:

Ebbe a csoportba a tanulmány nélküli személyzet tartozik. Nevezetesen: gyakorlati munkások, mindennemű szelvény-írók, iróasztalok irattárosok, küldőirok, órák, kapusok és hasonlók.

(Folytatjuk.)

A tulajdonközösség megszűntetésének eljárása

Ismereti: FOLLERT GYULA dr.

A közös tulajdont, mint a javak forgalmának akadályozóját és igen gyakran a tulajdonostársak közötti egyenetlenkedések előidézőjét a modern jogrendszer a gazdasági életre káros, és éppen ezért a lehetőséghez képest kiküszöbölendő intézménynek tekinti.

A Dél-Erdélyre kiterjesztett önkormányzati törvénykönyv, — hasonlóan a hatályon kívül helyezett magyar jogrendszerhez, — azt az elvet szögezi le, — hogy

A tulajdonközösség megszűntetése megkezdésének alánia

A tulajdonközösség megszűntetésére irányuló igény az érdekelt társtulajdonosnak az a követelési joga, melynek alapján a többi résztől követelheti, egyezzen bele a tulajdonközösség megszűntetésébe. Ha az érdekelt felek a szükséges jognyilatkozatokat megteszik, a tulajdonközösség egyezségi uton szűnt meg. Ingóságokra nézve az egyezés szóbeli is létrejöhét, ingatlanokra nézve csak írásban, köz- vagy magánokiratban.

A bírói megosztási eljárás

Ha a békés uton való megosztás nem sikerült, — vagy meg sem kísérelték —, az érdekelt felek bármelyike kérheti a közösség bírói uton való megszűntetését, még

senki sem köteles tulajdonközösségben maradni. Az érdekelt felek ugyan meggyezhetnek abban, hogy bizonyos meghatározott időtartamra, — legfeljebb öt ézrendőre közösségben maradnak, e körülmeny azonban tulajdonképpen nem jelent eltérést a szabálytól, hisz ily esetben a közösségben maradás kényszerűsége időbelileg korlátozott és a kényszer erővéként is csak a felek akaratán nyugszik.

akkor is ha az érdekeltet között cselekvőtelenen vagy korlátolt cselekvőképességű személyek vannak. Természetesen, ha a felek között a bírói eljárás folyamán egyezségi megosztás jönne létre, oly egyezés érvényességéhez, melyben cselekvőtelenek, illetve korlátolt cselekvőképességűek is szerepelnek, a gyámhatóság jóváhagyása szükséges.

A megosztás kérdését a kiterjesztett önkormányzati törvénykönyv 278. és következő szakaszai tárgyalják, úgy mint azokat a hivatalos lap 1943 szeptember 10.-i 212. számában megjelent 603. számú rendelet-törvény kiegészíti vagy módosítja.

(Folytatjuk.)

Kérdezzén — mi felelünk

ALTALANOS FENNTARTÁSI TUDNIVALOK című cikksorozatunk befejező részét a tárgyaló következő számában közöljük.

K. S. Unirea-Felvinc. A kért törvények szövege nincsen meg magyar fordításban. (Oe)

S. E. LUPENI-LUPÉNY. A vendéglősök kötelező érendjéről az 1942 december 3-án kelte 284. számú hivatalos lap tartalmaz intézkedést. A rendelet a vidéki városokra nézve a polgármesterre ruházza a kötelező érend fogadásának és árának szabályozását. A hivatalos lapot a következő címen lehet, akár egy példányt is, megrendelni: Monitorul Oficial, Bucuresti 1., Bulevardul Elisabeta 29. Ára példányonként 40 lej. (.)

M. A. Hunedoara-Vajdahunyad. Az egyes érendjéről 52. szakaszának 5. bekezdése kétséget kizáró módon kimondja, hogy a kézművesek csak

150.000 lejnél magasabb adóköteles tiszta jövedelem után kötelesek könyvvezetésre. Az ilyen kézműves, amennyiben forgalmi adó fizetésére kötelezett és a forgalmi adót nem a nyersanyag vásárlásával együtt látta le, hanem saját maga számolja el a kincslárral, csak a különleges forgalmi adókönyvet (registru special) köteles vezetni. (.)

SZ. I. FRATELIA-UJKISODA. A gyermekpótlék fizetésére vonatkozó kötelezést nemcsak a gyórost, hanem a kisiparost is terheli. Ennélfogva önmagának van 1943 július 10-ig visszamenőleg kérni a havi 500 lej pótlék fizetését.

S. L. RESITA-RESICABANYA. Kérdésére a Figyelő mai számában megjelent cikkben részletes feleletet kap. A bizottság neve: Comisiunea pentru controlul persoanelor juridice (Oe)

Március 10, péntek
R. k.: 40 vértanu
Prot.: Olimpia
Ortod.: Kodrát

Árpalte: 6,25 ó.
Nápnv.: 17,57 ó.
Holdkelte: 18,24 ó.
Holdny.: 6,53 ó.

A Déli Hirlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével. — Szerkesztőség: Timișoara I., Bul. Regina Maria 8, távbeszélő 50-78. Kiadóhivatal: I. Piata Bratianu 3, távbeszélő 28-10.

Előfizetési ár a lap házhoz való kézbesítése vel vagy postán külvide: Egy hónapra 144 lej, három hónapra 400 lej, Egyes szám ára 5 lej.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza, még abban az esetben sem, ha erre külön megkérnek.

Aradon előfizetések, felszámolások Metian-u-utca 6, hirdetések Eminescu-utca 4, szám alatt, Reclama Irodában. Távbeszélő 17-11.

— Az új csanádi püspök. Budapesti jelentés szerint XII. Pius pápa Hamvas Andre esztergomi kanonokot, budapesti érseki helytartót csanádi püspökké nevezte ki. Az új püspök, aki Glattfelder Gyula dr. örökébe lépett, az esztergom-megyei Piszken született 1890-ben. 1913-ban szentelték pappá, hitoktató volt a Notre Dame de Sion intézetben, azután Esztergomra került, hol papnevelői lelkigazgató és tanár, érseki titkár, utóbb pedig irodaigazgató és kanonok lett; 1940-ben budai plébános és budapesti érseki helytartóvá nevezték ki.

— Pályázati hirdetés. A sculiai szűcsfalui református egy tanerős iskolához sürgősen tanító keresnek. Fizetés az állami tanítók fizetésével azonos. Pályázhatnak érvényes oklevéllel bíró református férfiak és nők, esetleg más vallásúak is. Cim: Parohia Reformața Sculia (jud. Timiș-Torontal).

Hávicák

*Fehér lepél hullt a földre,
Minden rutat belakurt,
S most, e fehér leplem át a
Tiszta hóvirág kihajt...*

*Bár a lelkünkre is hullna
Igy a megbánás hava.
S hoz a gyűlölet az ur még,
Ott szeretet fakadna.*

SZONDY GYÖRGY

— A kaliforniai pajzstetű elleni védekezésről szóló füzetek megérkeztek az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület timișoarai-temesvári felügyelőségéhez. Az érdeklődők a füzetet megszerezhetik a Regina Maria-ut 8. szám alatt az I. emeleten.

— Sibiu-Nagyszébenben szigorúan ellenőrzik a tejet és a tejfölt. (Saj. tud.) A városi állatorvosi hivatal naponta szigorúan ellenőrzi a város területére behozott tejet és tejfölt. A tehéntejnek legalább 3 25. a bivalytejnek legalább 6 és a tejfelnek legalább 30 százalék zsírtartalmának kell lennie. Mindazokat, akik ennél kevesebb zsírtartalmú és vizetett tejet és tejfölt hoznak, a szabotáztörvény alapján szigorúan megbüntetik, ezenkívül hosszabb-rövidebb időre, vagy mindenkorra eltiltják őket tejtermékeknek a városba való behozatásától.

— Tolnai alkalmazottak. Resita-Resicabányáról jelentik: Az 1. számú resital-resicabányai tanoncotthon igazgatóságának feljelentette Suciú Maria szakácsnőt és Coltan Eva szakácsnőt, akik a tanoncotthon berendezéséből több holmit elvittek. A rendőrség megállapította, hogy a két alkalmazott: többek közt két ágyat is eladott.

(*) Vérszegénység, étvágytalanság ellen FERROL vastáplikör a legajánlatosabb. Ára 298 lej. GENIUS-krém a legjobb arc-ápolószér. Ára 150 lej. Földes-gyógyszertár, Arad. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.

— Harakiri Arad megyében. (Saj. tud.) Siria-Világos községben Grad Joan péksegéd öngyilkossági szándékkal éles késsel felmettszette a hasát. Halálkölve az aradi közórházba szállították. Tejtét azért követte el, mert Cioban Alexandru pék, akinek szolgálatában állott, egy másik segéde mellett őt is feljósá tette a péksegédért 60 ezer lejes kár előidézésében. A harakirit elkövető péksegéd életbenmaradásához nincsen remény.

(*) Az „Ipar és Kereskedelem” takarékos és hitelszövetkezet (Iparos Hitelszövetkezet) mint a Hangya-Szövettség tagja a hó 12-én, vasárnap, d. e. 10 órákor tartja rendez évi közgyűlését az aradi iparos kultúrház (Capitol-mozi) helyiségében.

— Aradi szabotáztételek. (Saj. tud.) Az aradi törvényszék szabotáztételek Cociuba Ioan pancotai-pankotai szűcsöt egy évi munkatöbbrre ítélte, mert műhelyében kikészítés alatt álló bőrt találtak, amire nem volt engedélye. — Palióv Stefan nadlaci-nagylaki legény édesapjától ellopott egy marhabőrt és azt Cornilov Stefan nevezetű ismerőse közvetítésével eladta Morar Alexandrának. A vevőt egy hónapra, az eladót hat hónapra munkatöbbrre ítélték, a közvetítőt ugyancsak hat hónapra, de a büntetés végrehajtásának felfüggesztésével.

— Hirtelen halál. A timișoarai-temesvári pályaudvar közelében lévő Banat-szállóban Herzog Péter 32 éves obadi-obadi illetőségű munkás hirtelen meghalt.

— Veszedelemes tolvajleány letartóztatása. Goga Floarea timișoarai-temesvári belvárosi gyári munkásnő lopás miatt feljelentést tett Chica Mária 19 éves leány ellen. A gyári munkásnő lakásába fogadta a fiatal leányt, aki azután, amikor az asszony munkába ment, ennek ruháit ellopta. A maga régi ruháit levetette és felöltötte Goga Floarea ünneplő ruháját, cipőjét, sárcipőjét, prémes kabátját. Ezenfelül még 2000 lejt is ellopott. A tolvaj leány Lugoj-Lugosra szökött, ahol elfogták és beszállították a timișoarai-temesvári ügyészséghez.

— Timișoarai-temesvári nagyvásár. A legközelebbi nagyvásárt március 16-án és 17-én — csütörtökön és pénteken — tartják Timișoara-Temesvárott. Az első napon szarvasmarha, sertés és juh-vásár, a második napon pedig lóvásár lesz. Mindkét napon a kirakodóvásárt is megtartják.

(*) Dr. Acél Mór fogorvos áteserélné 110 voltos gyertyagyőft 135 voltosra. Új címe: Timișoara, II., Mareșal Joffre-utca, 1., I. emelet.

(*) Köszönetnyilvánítás. Hálásan köszönjük mindazoknak, akik szívből szeretett édesanyánk, nagymama és anyós, övvegy Ristic Miláné, születési néven Péterffy Gitta elhalálózása alkalmával vigasztaló szavaikkal ezekben a nehéz órákban együttérzésüknek kifejezést adtak. A gyászoló család, Boșca-Montana.

— Mozik műsora. Március 9, csütörtök: Arad: Aro: „Az ifjuság”; Capitol: „Az élet orkánja”; Corso: „A sátán völgye”; Forum: „Homályos utakon”; Royal: „Hamupipőke”; Urania: „Fogat fogért”. — Timișoara-Temesvár Apollo: „Voronika”; Capitol: „Monte Cristo grof” (II. rész); Corso: „Vérző ajkak”; Thalia: „Józsa, a barátnő”.

— Ügyeletes gyógyszerárak. Március 9, csütörtök: Arad: Kálmán (Avram Iancu-tér), Ghinacu (Marasesti-utca 68). — Timișoara-Temesvár: Belváros: Irgalmasok (Sft. Ioan-utca 5), Gyárváros: Maszalis (Badea Cartan-tér 8), Józsefváros és Erzsébetváros: Pildner-Steinburg (Dragalina-tér 15), Mehala: Corvin (Closca-utca 18). — Fratelia-Ujkisoda: Panajoti. — Fiedorf-Szabafalu: Bonomi. — Március 10, péntek: Sibiu-Nagyszében: Timal S. Turnului-utca 18.)

Magyar szívoel

**A TIMISOARA-TEMESVAR JÓZSEFVA-
ROSI RÓMAI KATOLIKUS PLEBÁNIA**
utján özvegy Weifert Gusztávné elhalálo-
zása alkalmából házának lakói közoru-
megváltás címén a vakok részére 2700 lejt,
a Szent Erzsébet-napközi gyermekotthon
részére 2600 lejt adományoztak.

A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG BANSÁGI TAGOZATA

irodájában N. N. (Topolovet-Topolevec) a
Kakuk-csecsemőgondozónak 5000 lejt, a
Szent Erzsébet-gyermekotthonnak 5000
lejt adományozott.

A KAKUK-CSECSEMŐGONDOZO ÉS GYERMEKOTTHON VEZETŐSÉGE

köszönetet mond az intézetnél befolyt kö-
vetkező adományokért: G. B. Szent Antal
nevében 5000 lejt, Ardelean Sárka 6 kilo-
gramm liszt.

A DELI HÍRLAP KIADÓHIVATALÁBAN

a következő adományok folynak be:
A tüdőbeteg leánynak: N. N. Szent Judás
Tádé nevében 200 lejt, S. S. Szent Antal
nevében 100 lejt.

A Kakuk-csecsemőgondozó részére: G. E.
Szent József nevében 500 lejt, N. N. a Déli
Hírlapban özvegy Lénárd Károlyné elhalá-
lozása alkalmából megjelent két cikkért
1000 lejt, Sinkai Iona 500 lejt.

Fehér Etelkának: N. N. Szent Judás
Tádé nevében 200 lejt.

A Magyar Népközösség hadi árváinak
Lovisek József 500 lejt.

Rendeletek, intézkedések

KÖTELEZŐ ISKOLÁNKIVÜLI OKTATÁS

A timisoarai-temesvári kerületi mun-
kaügyi felügyelőség felhívja az ipari és
kereskedelmi vállalatok figyelmét arra,
hogy ha 12—17 év közötti fiúk vagy
12—20 év közötti leányok vannak al-
kalmazásukban, akik nem növendékei
valamelyik iskolának vagy tanoncottho-
nonak, ezeket iskolán kívüli kiképzésre
kell küldeni. A 17 évnél idősebb fia-
talemberek a katonai előkészítés tanfo-
lyamon vesznek részt. A vállalatok ve-
zetői tegyék meg a szükséges lépéseket,
hogy említett fiatal alkalmazottaik a
rendelkezésnek megfelelően.

ARADON HADIFOGLYOK IGÉNYELHETŐK MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁRA

Az aradmegyei mezőgazdasági kamara
közli az aradi és aradmegyei földbirtoko-
sokkal, hogy amennyiben mezőgazdasági
munkára hadifoglyokat akarnak igényelni,
forduljanak a kamara légvédelmi hivatalá-
hoz, ahol megkapják a szükséges felvilá-
gosításokat arra nézve, hogy a hadifoglyo-
kat milyen körülmények között vehetik
igénybe.

Rádió

Állandó rövidítések: H = Hírek, F =
Félórás F = Felolvasás, Z = Zene,
Hgl. = Hanglemek.

MARCUS 10, PÉNTEK

BUCURESTI: 6.55 H és Z, 12.45 H, 13
Román—német bajtársi óra, 13.50 H né-
metül, 14 H, 14.15 Közlemények, 14.30
Sebesültek szórakoztató műsora, 15.30 Ka-
tonák üzennek, 18 Német nyelvoktatás,
18.15 H németül, 18.30 Egyházi-csillag hang-
verseny, 19.25 Z, 20 A „Faust” című opera
közvetítése. Az első szíjmetben: E. A máso-
dik szíjmetben: H, sport, 23.17 Z.

RADIO MOLDOVA: 12.30 Z, 13.30 H,
13.45 Z, 17 Z, 18 Ének, 19 E, 19.15 Z, 20 F,
20.15 Z, 21 H, 21.15 Z.

BUDAPEST I.: 7.25 Torna, 7.45 Z, 8 H,
8.15 Z, 9 H német, román, szlovák, ruszin
és szerb nyelven, 9.30 Z, 11 H, 11.15 Z,
12.15 Ifjúsági énekarok, 12.40 Orvosi E,
13.10 Z, 13.40 H, 15 Z, 15.30 H, 16.15 Z,
16.25 E gazdálányoknak, 17 Hgl, 17.20 E,
17.45 H, 18 Z énekekkel, 18.20 Felvidéki
lélet, 17.45 Német hallgatónak, 19.20
Népművészet, 20 Hgl, 21.10 Sport, 22 Cse-
vegés, 22.10 Hgl, 22.40 H, 23.10 H német,
angol és francia nyelven, 23.40 Hgl,
24.45 H

Tükör

Falovacska

Irta: LAZAR ISTVAN

A díjok a hegy alá ért. Már este volt.
A bozót fölött vastagon terült el a hideg
éjtszaka. Letette három csomagját a
hegyi úton, melynek szélén szakadékok tá-
rongolt és karfa futott végig, előhúzta
zsebkezdőjét s megörülte izzadt homlo-
kát.

Zörrent a bozót, fekete szél sirt ki a
lőla, a táj kiélen, elhagyott és félelmetes
volt, de Musiol díjok mégis mosolygott,
hogy végignézett az éjbevesző hegyoldo-
lon. Odafent lakik majdnem a hegy teje-
jén s betelik egy öreg óra, míg bezör-
gethet az ajtaján. Eddig már türelmet-
lenül várják, az asszony a pénzt, a gyer-
mekek pedig... Fölszedte csomagjait. A
nagyobbik a Sanyikáé. Szép, almásszür-
ke falovacska van benne. Sörénye és
farka igazi lőszőr, szájában kantár, a
hátán nyereg van s fekete patái karikán
gurulnak. Lesz öröm! S hát még a kicsi
csomag? Csörgőt visz Katicának, ki még
csak öklönnyit polyás, de máris a leve-
gőbe kandós, mintha valamit keresne. A
fogarát! Mert csakugyan ő az ur a ház-
nál. Belo-beleharap a csörgő lilomgyö-
keres végébe és szép észrevételül kibu-
vik a foga...

Visz ám kenyeret is, meg húst, né-
hány napig hát a gond nem győtri őket.
Jó az Isten. Ő a legjobb főnök, ki nem
hagyja el az embert. Előre, Musiol! Ment
előre, ment fölfele töprengve-tündöve.
De hallga! Megint megszórt a bozót...

Megállott és hallgatózott. Bizonyosan
valami árva nyulacska fut a hideg, őszi
éjben... Vagy a szél! Nem félt, hiszen
megszokta már a sötét hegyiösvényt, de
most pénz van nála! Pénz! Hehehe...
Mi ez a kis pénz? De már olyan is törté-
nt, hogy kis pénzért megölték valakit.
Szétnézett. Se hold, se csillag. Csak köd
és sötétség. Lámpa sincs már idekint.

A szél keresztülsírt a fákon s össze-
verte száraz águkat. Megbórazdát. Most
erős, határozott recseccs hallatszott a
bozót közül. Valaki jár ott. Senki. Be-
nevetett az éjtszakába halkán, rekedten,
fázósan és tompán, hogy fél. Hiszen a
felhők kárpitja meghasadt s előtűnik a
hold és itt-ott a csillagok.

Az ut kar yarodott s megsötétedve me-
redezett a hegy felé. A szakadózott bozót
itt szinte egybeolvat s átörhetetlen fal-
ként húzódtott tova az ösvény mellett,
hely egybefonódott, letaposott jűskés-
boltorjánon át vezetett a viskók irányá-
ba. Egy kicsit megállott piheneni.

Suhog az avar, zörög a haraszt. Hideg
van, hogy még a szél is didereg. És ilyen-
kor még egy kopott kabátért is ő a nyo-
morgó ember. Ugy látta, hogy nagytestű
árnyékok imbolyognak előtte, utána
meglapulnak, tovakusznak a földön, mo-
zognak jobbra-balra, elfeksznek előtte,
alatta, fölötte s fön, ismét jön és behatáz
mögötte az a titokzatos, fekete szél. Az
ágak hajladoznak, a köd sűrűsödik, az
ösvény szűkült és ott, ott... az örvény
mellett...

— Állj! — verte át a sötétséget egy
hang erősen

És megállott Musiol, a napidijas, aré-
na fagyott az idegek játéka, a vére meg-
dermedt és gyökeret vert a lába. A hold-
világ kiderengett. Revolvereső mered a
homlokának. A kéz, mely tartja, homály-
ba vesz, de kiérzik a hangjából, hogy
elzúllott, iszákos, keseredett, durva, min-
denre elszórt ember áll a sötétségben.

— Lelőlek, ha megmozdulsz! — fenyő-

getődzött a sötétség hangja. — Van-e
pénzed?

— Van... — bébegté Musiol.
— Add elő! De mind! Megmozdulsz...
Izmos karja kinyult az ágak közül. A
balkeze... És Musiol reszkette jette
pénzét a fekete tenyerébe.

— Van-e még?

— Nincs...

A hang ismét kiszólt a sötétségből:

— Mi van a csomagodban?

— Elemózsia és...

— Ide vele!

A három csomagot is elnyelte a
bozót

— Vesd le a felöltődöt is! — nevetett
a rabló rekedten.

Levetette. Az az izmos, fekete tenyér
ezt is a bozótba húzta.

— Mehetsz!

De Musiol, a napidijas nem tudott el-
menni. Görcsös zokogásba tört.

— Mit sírsz? — kérdezte a sötétség.

— A gyermek... hühögött a díjok-
ban a fájdalom.

A holdvilág kékesfehéren ömlött el a
bozót fölött.

— Micsoda gyermek?

— Sanyika...

A szél elhallgatott.

— Mi van vele? — hangzott a sötét-
ségből.

— Az övé volt...

— Mi volt az övé? — morrant ki a
rabló indiatosan. — Es ki az a Sanyika?

— A fiam... Az egyik csomag az övé
... egy falovacska van benne...

A rabló nagyot káromkodott.

— Falovacska? Vessző kell a gyer-
meknek és nem fa-ló! Mi?!

— Ez volt szegénykének minden re-
ménye...

— Megrontjátok a gyermekeket! —
ordította a sötétség dühödten. — Me-
hetsz!

Elindult Musiol, elindult a vigasztalan
éjben, de vagy tíz másodperc múlva utá-
na kiáltott az a sötét, elkeseredett, durva
hang:

— Megállj!

Megállott.

— Mi vagy te?

— Napidijas...

A rabló csikorgatta fogát bent a sötét-
ségben.

— Melyik csomagban van az a... fa-
lovacska?

— A nagyobbikban...

A csomagot a bozót kilökte.

— Vedd föl! — hangzott komoran.

A fekete kar ismét kinyult a bozótból.

— Vidd — dodálta ki a kabátot és a
másik két csomagot is az ösvényre. —
Vidd el mind... — lágyult el s meg-
szomorodva reszkedett ki a hangja a sötétségből. — De most már menj!

Torzonbörz szakállu, elvadult arc fá-
jdalmas körvonala bukkanat át a homá-
lyon. Két nagy, sötét szeme könnyesen
parázslott.

— Vidd el a falovacskát, vidd el a
fiadnak... és mondd meg neki, hogy én
küldöm... egy boldogulán apa... akit
a fia tett önkre... Jóécecskát.

Meghatoltan állott Musiol s amint az
ágreccsés megszűnt, hallotta, hogy az
a sötét hang csendesen sir valahol, az
őszi éjtszakában...

**KANADAI PÜSPÖKÖK RÓMA MEG-
KIMELÉSÉÉRT.** (Montreal.) A kana-
dai római katolikus püspöki kar a
montreali bíboros érsekkel az élen a
háború felelős vezetőihez felhívást in-
tette. Róma városának megkímélése ér-
dekében. Rámutatnak arra, hogy Ró-
mában, a kereszténység szent városá-
ban husz évszázadon keresztül pótol-
hatatlan kulturális értékek halmozódtak
fel. Az örök várost nem szabad kiténni
az elpusztulás veszélyének. (Tp.)

**KOMMUNISTA SZERVEZET MU-
ZULMÁN NÖK RÉSZÉRE.** (Tejvan.)
A DNB jelenti: Algiriből származó érte-
sülés szerint a franciamarokkói Meknes-
ben kommunista női szervezetet létesít-
ettek, azzal a céllal, hogy a muzulmán
nők körében terjesszék a kommunista
eszméket. (Rador.)

**BEZARTÁK A SZINHÁZAKAT IS
JAPÁNBAN.** (Tokió.) A háborús intéz-
kedéseknek messzemenő hatása mutat-
kozik a japán otthon életében. A tea-
és géza-házak bezárása után sor került
a színházak bezárására is. Egész Japán
területén több száz színház csukta be
kapuit, azok közül a vendéglők és egyéb
szórakozóhelyek is kénytelenek üzemi-
ket bezárítani. Tokióban 800-nál több
vendéglő szűnik meg. A kormány gon-
doskodik arról, hogy a nyitva maradt
éttermekben a lakosság egyszerű és
olcsó ételekhez jusson. (Tp.)

**MOHAMEDÁN DERSIS HORVÁT
ALLAMTANÁCSOSI KINEVEZÉSE.**
(Zágráb.) A horvát államvezető állam-
tanácsossá nevezi ki egy Omarovics
nevű dervist. (Rador.)

**TAKAREKOSKODNIOK KELL AZ
IVÓVÍZZEL A RÓMAIAKNAK.** (Ró-
ma.) A római rádió felszólítás intézett
a lakossághoz, hogy takarékoskodjék a
vízzel, mert Rómának legutóbbi bom-
bázása alkalmával az olasz főváros szá-
mos víztartálya megrongálódott. (Tp.)

**UJABB ARAB TILTAKOZÁS PA-
LESZTINA ÜGYEBEN.** (Genf.) Lon-
domból jelentik: A Daily Telegraph ér-
tesülése szerint Abdullah, Transzjordá-
nia emirje levelet intézett Roosevelt
elnökhez, amelyben tiltakozik az elnök-
nek, az amerikai szenátusban, a palesz-
tinai zsidó állam felállítására érdekében
tejt kijelentései miatt. (Rador.)

ASSZONY, MINT PARTITIKAR.
(Genf.) A brit hírszolgálat értesülése
szerint első ízben történt meg, hogy Do-
rothy Redenburgh asszony személyében
nőt választottak meg az amerikai de-
mokrata párt titkárává. Az új titkár 27
éves és az egyik alabamai nagyiparos
felesége. (Rador.)

PUSZTÍTÓ VIHAR KANADÁBAN.
(Genf.) A Daily Telegraph ottavai je-
lentése szerint Kanada keleti partvidé-
kén nagy vihar pusztított. Sok helyen
elszakadtak a távbeszélő- és villany-
vezetékek; a hajózás is kárt szenvedt.
Sok vidéki városai megszakadt az
összeköttetés. (Rador.)

**VILLAMOSSZEKEN A „GYILKO-
SOK SZÖVETSEGENEK” HIRHEDT
ELNÖKE.** (Genf.) A brit hírszolgálat
jelenti Washingtonból, hogy Lepke
Buchhalter, a hirhedt banditát, aki a
„Gyilkosok szövetsége”-nek alapítója és
elnöke volt, villamosszekén kivégezték.
Nyolcvan büntény szárad a lelkén. (Ra-
dor.)

CAPITOL-MOZI, Arad Előadások 3, 5, 7, 9 órák
Távhívás: 23-22

Ma és a következő napokon: Reménytelenül fut. Ezek és ezek
gyönyörű filmek Luisa Ferida és Gino Cervi drámai filmjeiben:
Az élet orkánya Tolongások elkerülése vé-
gett jegyfelvétel. Híradó.

Következők: **DON CEZARE DI BAZAN**

